

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА У
ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ДІЇ УГОДИ ПРО
АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНА-ЄС»**

Виконавець:

студента ЦЗФН, гр. 6 зф 13

Сиротко Михайло Володимирович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Уханова Інна Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Співробітництво у сфері транспорту та логістики між Україною та Європейським Союзом є одним з пріоритетів вітчизняної транспортної політики. Міжнародні економічні угоди виступають основним інструментом для співпраці України з ЄС, тому будь-які інноваційні підходи до розвитку вітчизняного транспортного комплексу та його наближення до європейських стандартів будуть доленосно впливати на швидкість та ефективність євроінтеграції. Інноваційний підхід до формування політики Україна-ЄС в транспортно-логістичній галузі може стати базою стабільного розвитку транспортної галузі та позитивно вплинути на розвиток українського транспорту, а також на економіку в цілому.

Теоретичним та практичним аспектам співробітництва Україна-ЄС, у тому числі у галузі транспортної логістики, присвячені дослідження провідних науковців, серед яких: Білоус О.Г., Брагінський В.В., Геєць В.М., Дикань В.Л., Дзяд О.В., Загорулько В.М., Іртищева І.О., Карпов В.М., Кредісов А.І., Мандрик І.П., Маселко Т.Є., Матвеев В.В., Новікова А.М., Новицький В.Є., Пасічник А.М., Попова Н.В., Поручник А.М., Смирнов І.Г., Стеблянко І.О., Стукало Н.В., Ткач О.В. та ін.

Проте, відкритими залишаються питання шляхів активізації та оптимізації економічних перспектив співробітництва України з Європейським Союзом у транспортно-логістичній галузі у зв'язку з посиленням євроінтеграційних процесів.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою роботи є дослідження стану та перспектив співробітництва у транспортно-логістичній галузі в умовах дії угоди про асоціацію Україна-ЄС та розробка напрямів його активізації.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- дослідити сутність та особливості міжнародного співробітництва у транспортно-логістичній галузі;
- узагальнити чинники розвитку міжнародного співробітництва у транспортно-логістичній галузі;
- узагальнити методичні підходи до визначення рівня зовнішньої торгівлі та інтеграції у транспортно-логістичної галузі;
- проаналізувати сучасний стан та перспективи співробітництва у транспортно-логістичній галузі України та ЄС;
- здійснити аналіз показників розвитку транспортно-логістичної галузі України;
- проаналізувати чинники зовнішнього та внутрішнього середовища співробітництва у транспортно-логістичній галузі України та ЄС;
- запропонувати шляхи активізації співробітництва України та ЄС у транспортно-логістичній галузі.

Об'єктом дослідження є міжнародне співробітництво України та ЄС у транспортно-логістичній сфері.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні заходи із активізації співробітництва у транспортно-логістичній галузі України та ЄС.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки та праці вчених-економістів в галузі міжнародної економіки, регіональної економіки, зокрема в сфері економічних відносин України та ЄС. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу, SWOT-аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи проаналізовано монографічна та наукова література, інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України, Кабінету Міністрів України, Міністерства економіки України, офіційна статистика органів та інституцій ЄС.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (79 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 100 сторінок. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 15 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези: Ukhanova I. O., Syrotko M. V. State and prospects of the development of the international transport and logistics system of Ukraine under the conditions of the association agreement with the EU // Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2021. Pp. 765-771. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-21-23-noyabrya-2021-goda-berlin-germaniya-arhiv/>.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи дослідження співробітництва у транспортно-логістичній галузі в умовах інтеграції**» розглянуто сутність поняття міжнародного співробітництва, транспортно-логістичної галузі, значення міжнародного співробітництва в транспортно-логістичній галузі в рамках Угоди про асоціацію Україна-ЄС, методичні підходи оцінки ефективності інтеграції транспортно-логістичної галузі.

У другому розділі «**Аналіз сучасного стану та перспектив співробітництва у транспортно-логістичній галузі України та ЄС**» проаналізовано стан та показники розвитку транспортно-логістичної галузі в Україні, економічного співробітництва між Україною та ЄС, аналіз чинників зовнішнього та внутрішнього середовища в транспортно-логістичній галузі.

У третьому розділі «**Шляхи активізації співробітництва у транспортно-логістичній галузі в умовах дії Угоди про асоціацію Україна-ЄС**» розглянуто перспективи активізації співробітництва в транспортно-логістичній галузі між

Україною та ЄС крізь призму заходів з активізації такого співробітництва за рахунок можливостей Угоди про асоціацію.

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу широкого спектра теоретичних та аналітичних джерел щодо стану співробітництва у транспортно-логістичній галузі в умовах дії Угоди про асоціацію Україна-ЄС та окреслення перспектив подальшого співробітництва, зробимо такі висновки:

Враховуючи наукові доробки вчених-економістів, що досліджують поняття міжнародного співробітництва у транспортно-логістичній галузі, можна визначити дану категорію як інтегровану багаторівневу та багатофункціональну систему суб'єктів транспортно-логістичної діяльності та об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури країни, що взаємодіють між з системами інших країн з метою оптимізації руху вантажопотоків за мінімальних витрат на максимально вигідних умовах, та забезпечує економічний ріст міжнародної економіки в рамках якісного надання транспортно-логістичних послуг.

Національне законодавство містить невідповідність законодавству ЄС щодо транспортно-логістичної галузі відносно питань управління в сфері транспорту, потоковими процесами, регіональної торгівлі між Україною та ЄС, з огляду на це є потреба в оптимізації діючого законодавства України в напрямі формулювання нормативних режимів процесу транспортування, зберігання продукції, популяризації застосування вимог міжнародних правил Incoterms 2020 та загалом повної імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в рамках транспортно-логістичної діяльності.

Ефективність інтеграції транспортно-логістичної галузі в міжнародну економіку визначається за допомогою різних методів оцінки самої галузі, зокрема через аналіз даних рейтингів глобальної конкурентоспроможності та логістичної ефективності (LPI), який розраховується згідно методологією Світового економічного форуму, показників ефективності виконаного експорту, економічної рентабельності експортних витрат, рівнем прибутку від експорту в загальному прибутку або через SWOT-аналіз транспортно-логістичної галузі, проте на сьогодні єдиного підходу в міжнародній економіці відсутній.

Аналіз даних щодо стану та показників розвитку транспортно-логістичної галузі України, дозволяє дійти висновку, що впродовж 2000-2019 років за даними Державної статистичної служби України експорт транспортних послуг зріс більше ніж в 3 рази, а імпорт – в 6 разів, таким чином динаміка зовнішньої торгівлі України залишається неоднозначною. Імпорт вдічі перебільшує експорт транспортних послуг в Україні, що сигналізує про низький ріст та недоліки реального стану за видами транспорту. В той же час, динаміка першого півріччя 2020 року показує в загальній структурі зовнішньої торгівлі послугами збільшується. Дана динаміка сигналізує на тенденцію росту рентабельності транспортно-логістичної галузі.

Аналіз економічного співробітництва в транспортно-логістичній галузі на основі аналізу показників прогресу виконання Україною Угоди про асоціацію з ЄС вказує на меншу увагу держави, порівнюючи з іншими галузями. Повільність імплементації визначених Угодою про асоціацію Україна-ЄС положень пояснюється

низкою факторів. Загальними проблемами повільного темпу інтеграції є неефективність боротьби з корупцією, дороговартісність реформ галузі, складне соціально-економічне становище, недосконала євроінтеграційна політика влади та несприятливі зовнішні фактори.

Окремо слід відзначити, що транспортна сфера – це галузь, яка зізнала катастрофічного падіння у порівнянні з іншими напрямками зовнішньоторгвельної діяльності відносно торгівлі послугами Україна-ЄС. Зростання загального експорту послуг до ЄС стримувало значне падіння експорту окремих ключових секторів. Після аналізу діаграм слід зазначити, що у 2020 році ЄС – ключовий ринок для експорту автомобільних перевезень (78%). Між тим, Україна не повністю використовує торговельний потенціал: обсяг українського експорту не відновився до рівня 2013 року. ЄС – основний ринок для експорту – 78% (2020). Основні напрямки: Польща, Німеччина, Угорщина, Румунія, Італія, Чехія, Нідерланди - 60% від загального товарообороту з ЄС (за вартістю), 15% (за вагою). Україна не повністю використовує торговельний потенціал для послуг морського транспорту: Експорт до ЄС скорочується, але Угодою про асоціацію передбачений режим внутрішнього ринку, що може стимулювати розвиток галузі. Можна зазначити, що ЄС – важливим ринок для експорту – 27% усього експорту морських послуг (2020). Україна також не повністю використовує торговельний потенціал для послуг залізничного транспорту: обсяг експорту до ЄС скоротився у 3 рази порівняно з 2013 роком і продовжує скорочуватися.

SWOT-аналіз чинників зовнішнього та внутрішнього середовища вітчизняної транспортної системи вказує на активізацію процесів інтеграції транспортно-дорожнього комплексу України до європейської транспортної системи є можливим за рахунок вигідного географічного положення України, наявності власної виробничої бази з виготовлення транспортних засобів та однієї із найбільш широких мереж залізних доріг в Європі. За рахунок інтеграційних процесів на основі Угоди про асоціацію Україна-ЄС Україна зможе вирішити питання підвищити рівень ефективності транспортних послуг, покращити стан транспортно-логістичної галузі, мінімізації техногенного навантаження на довкілля та підвищити рівень пропускну здатності найбільших транспортних вузлів загалом.

Активізація через проведення організаційних заходів Україною в рамках співробітництва з ЄС має проводитися в усіх напрямках положень Угоди про асоціацію щодо транспортно-логістичної галузі. Тільки баланс лібералізації законодавства, досягнення ефективності управління та структурного реформування всіх видів транспорту. Наведений баланс активізації забезпечать міцну основу сталого розвитку транспортно-логістичної галузі та створить вільний та конкурентний ринок транспортних послуг.

Удосконалення вітчизняного транспортного та логістичного комплексу за рахунок можливостей Угоди про асоціацію Україна-ЄС має відбуватися у руслі Четвертої промислової революції. Зокрема щодо підвищення екологізації транспортної галузі через популяризацію «зеленого транспорту», поступової лібералізації перевезень з ЄС, підвищення стандартів безпеки на транспорті та реконструкції найбільших транспортних мереж.

Отже, вітчизняна транспортно-логістична галузь має міжнародне значення, оскільки транспортні шляхи сполучення, що проходять через Україну, з'єднують країни Азії, Західної і Центральної Європи. Україна має потенціал для розвитку транспортного комплексу та логістики. Тому, через реалізацію можливостей в рамках Угоди про асоціацію Україна-ЄС щодо співробітництва у транспортно-логістичній галузі вітчизняний транспортний комплекс може значно наблизитися до ефективної інтеграції транспортно-логістичної галузі в європейську.

АНОТАЦІЯ

Сиротко М.В., «Стан та перспективи співробітництва у транспортно-логістичній галузі в умовах дії Угоди про асоціацію Україна-ЄС».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2021 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародне співробітництво України та ЄС у транспортно-логістичній сфері.

У роботі розглядаються теоретичні основи та сучасний стан співробітництва у транспортно-логістичній галузі України та ЄС.

Проаналізовано сучасний стан, показники розвитку транспортно-логістичної галузі в Україні та динаміка показників економічного співробітництва між Україною та Європейським Союзом у транспортно-логістичній галузі. Здійснено аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища економічного співробітництва в транспортно-логістичній галузі України та ЄС.

Запропоновані шляхи оптимізації та активізації співробітництва в даній галузі в умовах дії Угоди про асоціацію Україна-ЄС, що спонукатиме ефективній інтеграції.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, транспорт, транспортно-логістична галузь, співробітництво в транспортно-логістичній галузі, Угода про асоціацію Україна-ЄС.

ANNOTATION

Syrotko M. V. «The state and prospects of cooperation in the transport and logistics sector under the conditions of the Ukraine-EC Treaty».

Qualification work for attaining the educational level of a master's degree in the specialty 292 «International Economic Relations» for the educational program «International Economic Relations». - Odessa National University of Economics. - Odessa, 2021.

Qualification work consists of three sections. The object of the study is the international cooperation of Ukraine and the EU in the field of transport and logistics.

The paper considers the theoretical foundations and current state of cooperation in the transport and logistics industry of Ukraine and the EU.

The current state, indicators of development of the transport and logistics industry in Ukraine and the dynamics of indicators of economic cooperation between Ukraine and the European Union in the transport and logistics industry are analyzed. An analysis of the external and internal environment of economic cooperation in the transport and logistics sector of Ukraine and the EU.

Ways to optimize and intensify cooperation in this area under the terms of the EU-Ukraine Association Agreement, which will encourage effective integration.

Keywords: international cooperation, transport, transport and logistics industry, cooperation in the transport and logistics industry, Ukraine-EU Association Agreement.